

Deniz kızının dersi

16.07.2017 09:48 BİRGÜN PAZAR

İnsanın kabul edilmek için kendini beğendirme, beğendirmek için uyma çabası içgüdüselidir. Sürü halinde yaşayan tüm hayvan türlerinde bunun bir şekli vardır



Bilge Selçuk - @byagmurlu

İnsan sayısı kadar çeşitlidir mevcut olma halleri. Bazısı daha atılgandır, atak, cüretkâr, bazısı tereddütlü, tedirgin, çekingen. Bazısı her müziği severek dinler, bazısı tek birini. Bazısı tür tür kitap okur, bazısı sadece bilim kurgu. Bazısı düzdür, bazısı yuvarlak. Bazısı için dünya iki renkten oluşur, bazısı için dokuz.

Kimse birbirine benzemez. Gözün gördüğü, kulağın duyduğu, aklın düşündüğü... Yüzün ifadesi, vücudun dili, sesin tonu... Hepsi biricik yapar insanı.

Ama hayatta kalmayı kolaylaştıran teklik değil beraberlik olduğundan, insanlar ortak yanlar bulmaya, yaratmaya, farklılıklarını törpülemeye başlar. Çocuk ana babaya, arkadaş arkadaşa, eř eşe benzer zaman içinde. Farkına bile varmadan... Bir baskı, bir güç gerektirmez bu çoğu zaman. Beğenilmek, kabul görmek, sevilme zaten başlı başına bir ödöl, bir mutluluk kaynağıdır. O kadar doğal, o kadar gönüllüdür bu süreç.

Toplumsal yaşantıda böyle bir değişim geçirir insan. Bireyler yavaş yavaş birbirine benzerken topluluklar oluşmaya başlar. Ve zaman içinde insanlarınki gibi toplulukların da kendi doğaları çıkar ortaya. Büyük de olsa, üç kişiden de oluşsa her topluluk kendine göre anlamlı ve işlevseldir.

Topluluğun bu işlevi yüzünden insanoğlu en büyük ilgiyi çevresine duyar, hem yanı başındakine, hem ötesindekine. Çünkü insan çevresini ne kadar iyi tanır ne bekleyeceğini o kadar iyi bilir, kendini korur, hayatta kalır, gelişir, güçlenir.

Yanı başındaki, yani kendi topluluğundan olan, ona ne kadar çok benziyorsa, şaşırtma ihtimali o kadar düşüktür. Ötedekinin beklenmedik bir hareketi doğal karşılanır. Ama yanı başındakinin beklenmedik hareketi endişe yaratır. Bu sebeptir ki gruplar kendi içlerinden çıkan çatlak sesleri, diğer bir gruptan çıkan çatlak sestten daha olumsuz algılar, daha az ister, onlara daha az tahammöl gösterir.

Biri kendi grubundan, diğeri öteki bir gruptan iki kişi tam olarak aynı şeyi söylediklerinde, öteki gruptan söyleyene daha sempatik bakılır. Kendi grubundan farklı konuşan tehdit olarak görülür. O artık kimliğinden emin olunmayan, ne yapacağına güvenilmeyen biridir. Bir hain, hain değilse de ne kadar dost olduğu şüpheli biri. Psikoloji araştırmaları bunları gösteriyor. Grubun aykırı sesi, diğer grubun üyesinden daha kötü, tekinsiz bulunur, dışlanır.

Bu yaşantı içinde gruplar iyice şekillenir, sınırlar netleşir, saflar belirginleşir, grup içi farklılıklar azalır, gruplar arası farklar büyür.. Gruba ait olmak beğenilmek, beğenilmek için benzemek gerekir.

İnsan oğlundaki en gelişmiş zihinsel beceri bunu sağlamaya yöneliktir. Ne yaparsam, ne dersem, nasıl olursam beni beğenir, kabul ederler? Ait olunmak istenen topluluğa benzemek bu farkındalık ve motivasyonla mümkün olur. İşte böyle düşünerek bazen onu kendi yapan özelliklerden bile vazgeçer insan. Beğenilmek, kabul edilmek için neler yapabileceğini iki kişi, deniz kızı ve prens üstünden anlatır Ariel masalı.

Güzel deniz kızı Ariel, o çok hayran olduğu prensle birlikte olabilmek için ayaklara sahip olması gerektiğini düşünüyordur. Böylelikle prene kendini fark ettirip beğendirebilecektir. Kuyruğundan, denizlerde yüzüp dalgaları aşmasını, derinlere inmesini sağlayan o güzelim kuyruğundan kurtulmak için sesini vermeye dahi razı olur Ariel. Ve böylece hem kuyruğunu, hem sesini kaybeder. Ariel, beğenilmek, sevilmek için özünden vazgeçmiştir.

Onu kendisi yapan iki özelliğini yok ederek, evet, bu yeni grubun bir parçası olmayı başarır. Ama kimliğini kaybetmiş, sıradan bir parça olur. Gürhunun bir parçası.. Grubun beğenilen ve değerli bir parçası olmayacaktır Ariel. Prens bile kendisini kurtararak hayata döndüren güzel Ariel'i bu haliyle ne fark edecek, ne sevecektir.

İnsanın kabul edilmek için kendini beğendirme, beğendirmek için uyma çabası içgüdüselidir. Sürü halinde yaşayan tüm hayvan türlerinde bunun bir şekli vardır. İnsanı farklı ve değerli kılan kendi düşünceleri, tercihleri ve bunları ifade edebilirdir. Duruşuyla ve sesiyle... Yani varlığıyla, özüyle.

İnsan gelişmiş zihinsel becerilerini, onu farklı yapan özelliklerini törpüleyip topluluğa benzemek için değil, topluluk içinde kendi özünü koruyarak var olmak için kullanmalıdır.

Kendi mevcudiyetinize, var oluş halinize güvenin. Beğenilmek için olmadığınız biri gibi davranmayın, istenilir olmak için sizi siz yapan özelliklerinizden, duruşunuzdan, sesinizden, sözünüzden, özünüzden vazgeçmeyin.

(Not: Bu yazıyı, bir hafta önce, Gabaklar Koyu'nda Sevgi Hanım'ın güzel pansiyonunda, denizin birkaç metre ötesindeki güzel bir ılgın ağacının altında yazdım. Denizi, ağaçları, güneşi, ayı ve insanları seyrettim.. Değişimin doğal, farklılıkların zenginlik, değişirken özü korumanın mümkün ve çok güzel olabildiğini düşündüm.)